

Förslag Hylte kommuns arbete för att främja nationella minoriteter och minoritetsspråk

Bakgrund

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft 1 januari 2010. Den 1 januari 2019 stärktes minoritetslagen. Den svenska minoritetspolitiken vilar på två internationella konventioner som trädde i kraft i Sverige år 2000: ”Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter” och ”Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.” Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk har Sverige fem nationella minoriteter: sverigefinnar, samer, tornedalingar, romer och judar. De nationella minoritetsspråken är finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch.

Lagen beskriver vilka rättigheter som minoriteterna har i hela landet, samt inom de speciella förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska. I ett förvaltningsområde finns utökade skyldigheter för kommunen att till exempel tillhanda hålla myndighetskontakter på det aktuella minoritetsspråket. Hylte kommun är inte förvaltningsområde idag. Ett närliggande exempel är grannkommunen Gislaved är finskt förvaltningsområde sedan 2018.

Samtliga kommuner och andra myndigheter är skyldiga att informera minoriteterna om deras rättigheter. De är också skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur. Särskilt viktigt är barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur. Omsorg inom äldreomsorg ska tillgodose på minoritetsspråk efter förmåga och de äldre ska få möjlighet att upprätthålla sin kulturella identitet. Kunskaper i minoritetsspråk ska främjas bland personal i kommunens verksamheter. Dessutom är kommuner och andra myndigheter skyldiga att ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

De allmänna bestämmelserna i minoritetslagen finns på sidorna 13-15 i ”*Nationella minoriteters rättigheter: En handbok för kommuner och regioner*, Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget (2019)”.

Hur ser det ut i Hylte idag?

I Sverige registreras inte statistik över etnisk tillhörighet. Minoritetstillhörigheten bygger istället på självidentifikation och den som anser sig tillhöra en eller flera minoriteter kan därmed åberopa rättigheter enligt minoritetslagen. I Hylte kommun finns inga föreningar som företräder någon av de nationella minoriteterna. Det kan därför innebära en större utmaning att hitta former för samråd, delaktighet och inflytande här jämfört med kommuner där minoriteter finns redan finns representerade i organiserad form.¹ Bland förslagen nedan gällande former för minoritetsarbete i Hylte kommun finns också ett initialt moment som innebär att tillgodose kommunens informationsansvar. När det är gjort är chansen större att individer boende på orten ger sig till känna.

Kommunen är enligt skollagen skyldig att erbjuda modersmålsundervisning för elever med annat modersmål än svenska, förutsatt att minst fem elever ansökt om undervisning i det aktuella språket. Gällande modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråken räcker det dock med en ansökande elev för att kommunen ska tillhandahålla undervisning. Läsåret 2019/2020 bedrevs ingen undervisning på något av de nationella minoritetsspråken. Detta kan komma att ändras under kommande läsår beroende på vilka ansökningar som kommer in. Information om att det

¹ I handboken finns exempel på hur andra kommuner gjort för att komma i kontakt med sidan representanter för de olika grupperna på sidorna 26-31.

finns särskilda bestämmelser i skollagen gällande nationella minoriteter återfinns på kommunens webbsida.

De nationella minoriteterna omnämns i Hylte kommuns biblioteksplan. På kommunens webbsida finns information om att de nationella minoriteterna är en prioriterad grupp enligt bibliotekslagen. I remissversionen av regionens förslag till ny kulturplan finns också utökade ambitioner gällande nationella minoriteter på kulturens område.

Förslag för lokalt minoritetsarbete i Hylte kommun

Steg 1: Tillgodose kommunens informationsansvar.

Kommuner och landsting ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt denna lag och de föreskrifter som denna lag hänvisar till.² Det finns många sätt att sprida information. Det kan vara angeläget att inledningsvis få ut grundläggande information via befintliga kanaler, som exempelvis kommunens webb och sociala medier, eftersom de stärkta kraven redan gäller sedan snart ett och ett halvt år tillbaka. Kommunens kommunikatörer kan med fördel konsulteras angående hur detta kan gå till.

Steg 2: Tillgodose lagens krav om att anta mål och riktlinjer för minoritetspolitiskaarbete.³ Även här finns avvägningar att göra gällande Hyltes ambitionsnivå. Uppsala har en övergripande policy beträffande nationella minoriteter. En policy kan kombineras med en nämndövergripande riktlinje eller riktlinjer på nämndnivå.

Steg 3: Implementering.

Se över vad som konkret kan göras på kontorsnivå för att främja nationella minoriteter och minoritetsspråk. Befintliga riktlinjer och rutiner kan kompletteras med avsnitt om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Som tidigare nämnts är kulturverksamheter, samt barn och äldre fokusområden för den skärpta lagen. Detta innebär i Hyltes fall att barn- och ungdomskontoret, kultur- och folkhälsokontoret och omsorgskontoret bör titta närmare på vad den reviderade minoritetslagen betyder för deras respektive verksamheter.

Steg 4: Uppföljning av minoritetsarbetet.

Uppföljning av minoritetsarbete kan ingå i nämndernas bokslut för delår och helår.

Ytterligare ambitioner: Ansöka om att bli förvaltningsområde?

² Vidare information och exempel från andra kommuner finns på sidorna 34-39 i handboken.

³ Vidare information och exempel från andra kommuner finns på sidorna 57-60 i handboken.